
Święty Mikołaj w Przemyślu

W kulturze masowej św. Mikołaj jest przedstawiany jako dobroduszny staruszek w czerwonym kubraku rozdający prezent grzecznym dzieciom. Święty ten był i jest bardzo popularnym świętym w obrządku greckokatolickim i prawosławnym. Zazwyczaj przedstawiany jest w liturgicznych szatach biskupich czerwonego koloru.

W zasobie Archiwum Państwowego w Przemyślu zachowały się materiały związane z niektórymi świątyniami obrządku wschodniego oraz instytucjami, którym patronował św. Mikołaj.

Jedną z nich jest księga metrykalna cerkwi pw. św. Mikołaja w Przemyślu z wpisami z lat 1749-1782 (ochrzczonych z w latach 1749-1781; zaślubionych w latach 1749-1781; zmarłych w latach 1749-1782). Cerkiew ta znajdowała się w dzielnicy Podgórze, na rogu obecnej ul. ks. Popiełuszki i Tatarskiej. Pierwsze wzmianki o funkcjonującej na Podgórzu cerkwi św. Mikołaja pochodzą z 1405 r. Budynek świątyni spłonął w 1759 r., natomiast w roku 1763 zbudowano nową. Około 1786 r. świątynię rozebrano, a ikony przeniesiono do cerkwi katedralnej.

W Przemyślu funkcjonowało również Bractwo św. Mikołaja, powstałe w pierwszej połowie XVII wieku przy wspomnianej cerkwi św. Mikołaja. Odnowiono je w roku 1830. Od samego początku istnienia Bractwa jego patronem był oczywiście św. Mikołaj, biskup, którego podobizna widniała zarówno na dokumentach brackich, insygniach oraz w oficjalnej korespondencji.

Zarząd Bractwa udzielał m.in. pomocy ubogim uczniom szkół przemyskich, a w 1888 r. utworzono Towarzystwo Bursy im. św. Ojca Mikołaja w Przemyślu zajmującej się prowadzeniem bursy dla ubogiej młodzieży ruskiej obrządku greckokatolickiego. Pierwszą jej siedzibą był budynek przy ul. Tatarskiej (do 1893 r.). W 1904 r. Bractwo założyło ochronkę dla małych dzieci w domu Bractwa przy ul. Czarnieckiego. W 1911 roku w setną rocznicę urodzin poety Markiana Szaszkiewicza, przy współpracy z Ukraińskim Towarzystwem Pedagogicznym, wybudowano nowy dwupiętrowy gmach przy ul. Smolki 10. Dało to początek jednej z najbardziej zasłużonych placówek edukacyjnych w Przemyślu, siedmioklasowej koedukacyjnej szkole zwanej popularnie „Szaszkiewiczówką”. Aby zrealizować ten projekt, Bractwo przekazało swe grunty, na których wzniesiono szkołę.

W 1921 r. Bractwo powołało własną koedukacyjną szkołę powszechną z ukraińskim językiem nauczania im. Świętego Mikołaja. W wyniku owych starań na Zasaniu przy ul. św. Jana w jednopiętrowym budynku Bractwa zorganizowano sześcioklasową szkołę. Idea dobroczynności dla najmłodszych, miłości bliźniego, którą kierował się patron Bractwa – św. Mikołaj, jak widać, była też jedną z głównych gałęzi działalności Bractwa.